

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 2. Soluuntur obiectiones contra doctrinam propositam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

Quicquid
vulgo nu-
merantur.

notiones in Trinitate numerat, videlicet in-
nascibilitatem, paternitatem, filiationem,
spirationem activam, & spirationem passivam:
quarum notionum quatuor, inquit, sunt
relationes: Innascibilitas vero non est
relatio: Item quatuor tantum proprietates
sunt, supple vnus singularis personæ. Nam
spiratio actiua est communis Patri & Filio.
Est tamē propria illorum aliquatenus, nempe
respectu Spiritus sancti. Tres denique
sunt notiones personales, id est, constituen-
tes personas hypostaticè: scilicet paternitas,
filiatio, & spiratio passiva. Nam communis
spiratio, actiua scilicet, & innascibilitas,
sunt quidem notiones personarum, non ta-
men personales, id est, hypostaticè consti-
tuentes. Hus vsq; D. Thom. art. illo in corp.
Et in solutionibus quarti & quinti argumen-
ti ita defendit numerum illum quinarium
notionum, vt alias quasdam ab aduersariis
obiectas excludat. In eundemque numerum
quinarium ceteri Theologi communiter
consentunt. Quod tamē adeo strictè non
est accipiendum, quin possint aliæ excogi-
tari: sed illæ præcipuè sunt, ad quas ceteræ
possunt facile reuocari, vt in progressu appa-
rebit. Item hæc quinque sufficiunt ad personarum
notificationem & distinctionem secundum
proprias differentias.

Plures ta-
mē possunt
excogitari.

5.
Prima no-
tio innasci-
bilitatis.

Quod verò atinet ad innascibilitatem,
primo loco numeratam, illa sumi debet pro
repugnantia cuiuscunque realis processionis
ab alio: siue per generationem, vt filiatione:
siue per spirationem, vt processio Spiritus
sancti, siue aliter. Ad eò vt patrem esse in-
nascibilem, sit esse incapacem principii à
quo fit. Item sumi debet priuatiuè quodam-
modo, vt sequenti disputatione sect. 2. dice-
tur: connotando scilicet personam diuinam
cui soli conuenit inter alias esse impro-
ductam & improductibilem. Sic autem sumpta
innascibilitas est proprietas patris, & notio
ipsius, quatenus per ipsam innotescit pater
vt distinctus ab aliis personis, quæ non existunt
sine productione. Item eadē notione
significatur nullam esse personam quæ sit
prior patre, prioritate originis, atque ita pa-
trem esse primum negatiuè. Paternitas verò
significat vltimè esse primum positiuè, &
patrem distinguit à filio, sicut filiatione distin-
guit filium à patre. Vtraque etiam proprie-
tas, seu notio paternitatis & filiationis, dis-
tinguit patrem & filium à Spiritu sancto,
ratione fecunditatis spiratiuæ, quam fecun-
ditatem pater quæ pater tribuit filio, &
filius vt filius accipit à patre. Ipsa verò fecun-
ditas & spiratio actiua per se magis ex-
pressè distinguit patrem & filium vt spiran-
tes, à Spiritu sancto. Qui vice versa distin-
guitur ab illis expressè & formaliter spiratione
passiua, vt ratione propria. Denique
per has quinque notiones non solum inno-
tescunt tres personæ diuinæ vt distinctæ: ve-
rùm etiam innotescit esse tantum in diuinis
tres personas: quatenus in illis notionibus
recescuntur omnes modi communicatio-

nis, & productionis ad intra, qui sunt tantum
fecunditas generandi & spirandi, per viam
intellectus & voluntatis. Cùm non possit
esse alia communicatio vitæ ad intra, nisi
per viam intellectus & voluntatis. Et ita
eundem gradum vitæ non possit esse nisi
vnica communicatio & productio perfectissi-
ma, absorbens quicquid est perfectionis
in illo gradu communicationis & produ-
ctionis.

Notandum autem, apud Theologos aliud
esse notiones: & aliud, actus notionales.
Actus enim notionales vocant vel produ-
ctiones ipsas dicendi seu generandi, & spi-
randi, per actum intellectus & voluntatis di-
uinæ: vel actus ipsos essentielles, non vt es-
senciales & absolute sumptos; sed prout
identificatur relationibus in ipsis proximè
fundatis. Pro quo aduerte, actus essentialis
intelligendi & volendi spectari posse dupli-
citer. Primò, absolute & simpliciter. Secun-
dò, vt specialiter identificatos cum relatio-
nibus principij generandi, vel spirandi, quæ
in ipsis proximè & præcisè fundantur. Ita vt
formatur intellectio v. g. non vt intellectio
solum, sed vt fecunda, id est, vt contracta
& modificata per relationem fecunditatis
generandi, ipsique per se primò & imme-
diatè identificata. Nam intellectio prius
ratione tali relationi in se fundatè identi-
ficatur, quàm alia attributa essentialia: quia
intellectio fundat specialiter identitatem
aliorum cum illa. Idemque dico de volitione
prout contracta ad fecunditatem spiran-
di. Idem etiam de intellectu & volitione
prout contractis ad origines passiuas filij &
Spiritus sancti. Quorum ille primò & im-
mediatè identificatur attributo intellectu
essentialis: hic attributo volitionis es-
sentialis. Tam si sumantur actus illi primo
modo, dicuntur essentialis. Si secundo, no-
tionales, id est, spectantes specialiter ad pro-
priam notionem, sine intentionem & ratio-
nem obiectiuam singularum personarum.
Vnde intelligentia dicitur attributum no-
tionale patris, non simpliciter, sed vt con-
tracta ad fecunditatem generandi. Idem-
que est de volitione vt contracta ad fecun-
ditatem spirandi respectu Patris & Filij: &
de intellectu, ac volitione, vt contractis
ad origines passiuas respectu Filij, & Spi-
ritus sancti.

Aliud sunt
notiones,
& aliud
actus no-
tionales.

SECTIO II.

*Soluntur obiectiones contra doctrinam
propositam.*

Contra numerum quingrum notionum,
ad Thomam & ab aliis communiter tra-
ctum, obiciuntur duo argumentorum ge-
nera: alterum minuens, alterum augens
prædictum numerum. Primi generis istud
est: Non plures esse debent notiones, quàm

fiunt proprietates constituentes & distinguentes personas: quia notiones non dicuntur nisi in ordine ad cognitionem personarum, prout in se constituuntur & distinguuntur. Atqui proprietates illae sunt tantum quatuor, paternitas, filiatio, & spiratio utraque. Ergo innascibilitas non est illis addenda: quia non est proprietas constituens personam. Item spiratio actiua est communis patri & filio. Ergo non est propria notio alius personae.

Cur ultra quatuor proprietates sit quinta notio innascibilitas?

Ad primum Respondeo, quatuor illas proprietates posse fundare plures, quam quatuor conceptus, positivos vel negativos. Dupliciter enim a nobis personae diuinae cognosci possunt. Positiue scilicet, & negatiue. Et quatenus persona patris sufficienter innotescat, positiue per paternitatem, & spirationem actiuam: negatiue tamen ut magis innotescat, intelligendum est quod improducta sit, atque incapax cuiuscunque realis productionis.

Ad secundum Respondeo, proprietate esse duplicem. Vna est pura & singularis, quae uni soli personae conuenit. Alia est non pura, quae non conuenit omnibus, licet conueniat pluribus. Et haec partim communis est, quatenus conuenit pluribus, partim non communis & propria: quia ut non conuenit omnibus, est propria eius cui conuenit, comparatione etiam cui non conuenit. Atque ita spiratio actiua quae non conuenit Spiritui sancto, distinguit principium eius ab ipso, estque propria Patris & Filij comparatione Spiritus sancti.

Secundi generis argumenta haec sunt. Primum si innascibilitas est notio patris: erit patri iure annumeranda sexta notio uni filio conueniens, scilicet inspirabilitas: & septima conueniens Spiritui sancto, videlicet ingenerabilitas. Item si spiratio actiua est notio altera, patri & filio communis: erit annumeranda illi opposita in Spiritu sancto, quae sit actiua inspirabilitas, vel repugnantia spirandi aut producendi ad intra. Rursus filij proprium esse Verbum, & dixi, & esse imaginem, atque per haec innotescit. Ergo haec inter notiones numeranda sunt. Similiterque Spiritus sanctus habet propria quadam nomina, quae significare videntur proprias quadam rationes: cuiusmodi sunt nomina, doni, amoris, & nexus Patris & Filij. Item origines, quae significantur ut actiones aut passionis, sunt rationes propriae: & Pater, Filij, & Spiritus sanctus non tantum innotescent proprie secundum esse relationum, sed etiam secundum esse substantiae, & secundum origines. Inter quae discrimen est, quia origines significantur ut actiones aut passionis: relationes vero significantur ut esse relationum, quarum nominibus ut rebus substantiae non exprimentur.

Ad haec omnia Respondeo primum, quaeunque fuerint enumerata contineri sufficienter in relationibus & proprietatibus:

Neque propterea multiplicandum esse numerum quinarium notionum personarum, quasi istae, & si quae aliae cogitari possunt, ad quinque illas nequeant reuocari. Quamuis simpliciter, & non reductiue tantum, totae sint notiones, quot sunt rationes propriae personarum, secundum quas abstracte in modum formae significantur, distinguuntur a nobis, & ut distinctae cognosci possunt. Illae tamen quinque vulgares non modo tales sunt, ut ad eas caeterae reuocari facile possint: sed etiam sufficienter ad habendam cognitionem personarum diuinarum satis distinctam, etiam non distinctissimam.

Secundum singillatim ad primum Respondeo, hoc ipso quod spiratio actiua tribuitur filio, negari spirationem passiuam eidem contineri: cum inter utramque sit oppositio relatiua, & formalis incompossibilitas. Quare non est opus negatione spirationis passiuae ad cognoscendum Filium a Spiritu sancto distingui. Ad negationem spirationis passiuae, siue, huius fundamentum illius nomine negatiue significatum, non esse quid indiuiduum realiter: conuenit enim Patri, aequae ac Filio, ratione singularium proprietatum utriusque. Notio autem debet esse quid indiuiduum, ideoque ex D. Thom. qu. 32. artic. 3. ratio personae producta a Patre non est notio: quia non est quid re vnum, distinguens Filium & Spiritum sanctum a Patre. Multoque minus vna persona diuina inforsciscit ut distincta ab alia, per rationem personae abstractam & communem singulis vniuocae, ac realiter triplicem, ratione vero duntaxat vnam. Vnde nec illa inter notiones est numeranda. Idemque dico de aliis id genus rationibus abstractis & communibus.

Ad secundum Respondeo, ingenerabilitatem non esse aliquid vnum realiter in Trinitate. Sicut enim inspirabilitas conuenit Patri & Filio ratione singularium cuiusque proprietatum: sic ingenerabilitas Patri & Spiritui sancto conuenit similiter, & non fundatur in aliquo realiter vno: sicut Patris innascibilitas quae fundatur in ratione indiuidua paternitatis.

Instabis, quia sicut innascibilitas, prima notio Patris, id est, improductibilitas, sumitur priuatiue, considerando personam; & sic est Patris propria, non communis essentialis; & vnicum habet fundamentum, nempe paternitatem: sic ingenerabilitas, & inspirabilitas, sumi possunt priuatiue considerando personam productam. Quae ratione ingenerabilitas est propria Spiritus sancti, non communis Patri; & inspirabilitas est propria Filij.

Respondeo, verum id quidem esse. Sed cum de Filij ratione sit accipere a Patre secunditatem spirandi: satis hinc intelligitur ipsum esse inspirabilem passiuum: quippe oppositum relatiue personae spiratae, seu spirabili passiuum. Satis quoque intelligitur Spiritum sanctum esse ingenerabilem quippe oppositum relatiue personae genitae, seu ge-

Sunt quatuor notiones personarum, quae sunt rationes propriae personarum, secundum quas abstracte in modum formae significantur, distinguuntur a nobis, & ut distinctae cognosci possunt.

11.

Inspiratio actiua non est notio.

12.

Neque in Trinitate generabile.

13.

nerabili, de cuius ratione est accipere naturam cum spirandi fecunditate.

Ad tertium Respondeo per spirationem passivam satis excludi spirationem activam à Spiritu sancto, cui res ipsa opponitur. Et infecunditatem Spiritus sancti satis innoscere per paternitatem & spirationem activam, quarum utraque repugnat Spiritui sancto. Quare non est opus pluribus notionibus, quam quinque vulgò traditis, quasi hæc quinque non sufficiant ad notificationem & distinctionem sufficientem personarum.

Ad quartum Respondeo, Verbum dici, idem esse re ipsa, ac filium generari: & in ratione filiationis contineri rationem imaginis, quæ filij propria est. Licet hæc duo conceptu differant: quia si per impossibile voluntas non esset fecunda, & tamen esset fecundus intellectus: esset productio Verbi & dictio, non tamen generatio: quia non esset communicatio naturæ cum fecunditate. Originis autem, & substantiæ, distinctæ conceptæ, sunt ipsæmet relationes activæ & passivæ. Confuse verò concepta origo, vel substantia, à pluribus abstracta, non est notio: quia non est forma individua & realiter unica. Addunt aliqui, originis ut talis excludi à definitione notionis hæc particula, *Notio est forma, aut quasi forma*, nempe in facto esse, aut in esse quasi perfecto: quales non sunt originis, ut sic, quæ significantur potius ut actiones aut passionis quædam, & quasi viæ ac tendentiæ ad terminum. Verum actiones aut passionis, seu producere aut produci, malè concipiuntur quasi viæ ad terminum, & ut medium quid inter producens & productum, aut quasi forma imperfecta. Nam producere nihil est aliud re & ratione, quam res ipsa quæ producit, vim suam exercens circa terminum. Illud autem non est forma quædam imperfecta. Produci quæque nihil est aliud, quam res ipsa vel existens vi principij, à quo producit. Item quicquid producit proximè & physicè, per se formaliter & immediatè producit, non autem mediante aliquo alio: sicut per se formaliter est aptum producere, & vis ipsa producendi. Neque enim aliud potest producere, & aliud produci. Quæ quid etiam producit, seipso formaliter & immediatè producit, id est, existit vi sui principij. Quare productio activæ, vel passivæ, malè concipitur vi via intermedia inter producens & productum, principium & terminum, quippe quæ seipsa formaliter & immediatè producant, aut producantur. Denique nomina quæ personis divinis tribuuntur per appropriationem, ut Verbum filio, amor & donum Spiritui sancto, nihil significant nisi modum procedendi specialem per intellectum aut per voluntatem, qui relationibus ipsis & originibus satis significatur. Quare non est propterea multiplicandus numerus notionum, quasi hæc, & similia, quinque vulgatis non comprehendantur. Sed neque debent vilo modo censerī esse diversæ notiones ea

quæ differunt tantum nomine rebus, & non viam conceptu obiectivo, saltem ratione alicuius connotati.

SECTIO III.

Quomodo notiones personarum divinarum nobis innotescant, aut possint innotescere?

Respondeo notiones personarum divinarum, in quibus consistit mysterium Trinitatis, fide nobis innotescere: neque posse ab vilo homine cognosci solo lumine naturali, sine ope revelationis, vel auxiliij divini specialis & supernaturalis. Hæc conclusio est D. Thom. quæst. 32. art. 1. & communis Theologorum, patetque ex dictis disput. 23. sect. 1. Adde in præfens non solum homines, sed neque angelos, aut vllas creaturas possibiles posse naturaliter assequi noticiam mysterij Trinitatis, ne probabilem quidem. Ratio est quia mysterium Trinitatis, quatenus non fit contra rationem naturalem, sed supra: adeò tamen illam excedit, ut nullum in rebus naturalibus vestigium, nullum indicium sit, ex quo, semoto lumine revelationis, possit vel probabiliter conjici. Semoto, inquam, lumine revelationis: nam eo posito non nego posse probabilem eius assensum elici, adhibitis quibusdam exemplis rerum naturalium: cuiusmodi sunt illa, quæ loco citato retulimus ex Ricardo Victorino, & aliis; & quæ ad emolliendam huius mysterij difficultatem à Sanctis Patribus afferri solent exempla fontis, rivi, & stagni, ex eadem aqua: solis, & lucis, ac caloris, ex eodem sole: iridis, & coloris triplicis in eo apparentis ob variam lucis refractionem: intellectus, memoria, & voluntatis, in eadem anima: nec non productionis verbi ab eadem intelligente, & amoris ab eadem amante: quòd denique prima & nobilitas in substantia, quæ dat plurimis aliis virtutes generandi sibi simile, non debet eà carere, sicut illud Isa. 66. v. 9. *Nunquid ego qui alios parere facio, ipse non pariam, dicit Dominus? Si ego qui generationem cateris tribuo, sterilis ero, ait Dominus Deus Israel?*

Aliunde verò tanta est difficultas in agnoscendo quòd eadem essentia simplicissima & indivisibilis identificetur tribus realiter distinctis inter se, & nihilominus in distinctis ab illa unica essentia: ut omnis intellectus, creabilis, aut iam creatus, solis tribus naturalibus vel sit iudicaturus id esse impossibile, vel iudicium suspensurus, si occurrat illi cogitatio talis identitatis & distinctionis in Deo.

Confirmatur ex Scripturâ, quæ generaliter & absolute affirmat, non posse cognosci Trinitate nisi per revelationem. *Matt. 11. Nemo novit filium nisi pater, neque Patrem qui novit nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare.*

Originis non sunt concipiendæ ut viæ ad terminum.

Mysterium Trinitatis ne probabiliter quidem cognosci potest sine revelatione.

NO